

MUINAINEN SARSA - HANKE / TUOTTAJA HEIKKIMÄENPÄÄ:

SARSAN KIVIKAUTINEN ASUINALUE LÖYTYI KANGASALLA V. 1920

- Muinainen Sarsa -Suutari, Jekku ja kaksi Sakaria

Wäöksyn kartanon navetta & ja talli rakennettiin kesällä 1920 (kuva: Heikki Mäenpää)

Kesällä 1920 rakennettiin Kangasalla Wäöksyn kartanon navettaa ja tallia. Poika nimeltään **Sakari** oli hakemassa hevoskärryillä hiekkaa läheiseltä hiekkakuopalta. Hevosen nimi oli **Jekku**. Jos kuormaa tuli Jekun mielestä liikaa hiekkaa se ei lähtenyt liikkeelle ennen kuin kuormaa oli vähennetty. Sakari teki liian suuren kuorman ja joutui poistamaan hiekkaa kuormasta. Silloin hän löysi kuormasta kaksi kivikautista kivitaltta. Etsiessään uudelleen kaivamastaan paikasta hän löysi niitä vielä lisää.

Sakari vei löytönsä kotiin isälleen **suutari Anton Autiolle**. Isä ja poika lähtivät tutkimaan löytöpaikkaa. He lähettivät löydöt Kansallismuseoon museoviraston päällikölle **Sakari Pälsille**. Suutari Anton Autio kirjoitti löytöjen mukana lähettämässään kirjeessä:

“Maa näyttää likaantuneelta ja ikään kuin tiiviiksi tallatulta noin kolmenkymmenen sentin syvyydessä verrattuna muualla oleviin maakerrostumiin samassa syvyydessä.”

Sakari Pälsi saapui Kangasalle ja aloitti kaivaukset **12. 9. 1920 Pohtiolammella**. Kangasalan Sarsa, yksi Suomen merkittävimmistä muinaismuistoalueista oli löytynyt. Kaivauksen tuloksia Pälsi tarkasteli artikkelissa "Pohtion kivikautinen asuinpaikka Kangasalla". Hänen mukaansa asuinpaikka edusti jääkauden jälkeistä ensiasutusta.

Sakari Pälsi teki Pohtion ja Sarsan alueella kaivauksia vuosina 1921 ja 1923 todeten samalla asuinpaikkoja olevan enemmän. Hän yritti saada tutkimuksilleen lisärahoitusta, mutta ei nähtävästi onnistunut. Pälsi palasi vielä vuonna 1932 Sepänjärven asuinpaikalle tekemään kaivauksen. Hän löysi kuparin palan, ensimmäisen Suomesta kivikautiselta asuinpaikalta löydetyn. Myöhemmin eläkkeelle jäätyään 1950 hän julkaisi esihistoriallisen romaanin "**Kova mies ja Nimetön**", jonka monet viittaukset sijoittuvat Sarsan alueelle. Innoituksen kirjaansa hänen kerrotaan saaneen Sepänjärveltä löytämästään kuparin palasta. Syksystä 1920 lähtien Sarsan muinaismuistoalueelle on tehty lukuisia kaivauksia ja [muita tutkimuksia](#).

Lähteet: Kangasalan Joulu-lehti, [Sydän-Hämeen Lehti](#), prof. Aulis Aarnion tutkimukset & tuottaja Heikki Mäenpään selvitykset